

ROK 2025

W BUNKRZE SZTUKI

60 LAT DZIAŁALNOŚCI GALERII ORAZ 30 LAT FUNCJONOWANIA POD NAZWĄ BUNKIER SZTUKI. ROK JUBILEUSZOWY

Bunkier Sztuki jest jedną z najważniejszych polskich instytucji kultury prezentujących sztukę współczesną, która u swoich początków funkcjonowała w ramach sieci Biur Wystaw Artystycznych, a w 1994 roku uzyskała status galerii miejskiej. W roku kolejnym nastąpiła zmiana nazwy instytucji – stała się wówczas Galerią Sztuki Współczesnej „Bunkier Sztuki”; nazwa ta nawiązywała do popularnego wśród krakowian określenia architektury jej siedziby, niewpisującej się w tradycyjną zabudowę miasta. Za datę powstania dzisiejszego Bunkra Sztuki uznaje się 1965 rok, gdyż to właśnie wtedy ówczesne BWA przeniosło się do pawilonu wystawowego przy placu Szczepańskim 3a, zaprojektowanego przez Krystynę Tołoczko-Różyską (uroczyste otwarcie Miejskiego Pawilonu Wystawowego odbyło się 11 września 1965 roku).

Rok 2025 jest zatem rokiem jubileuszowym (60-lecie powstania instytucji i 30-lecie funkcjonowania pod nazwą Bunkier Sztuki), który chcielibyśmy należycie uczcić. „W ramach celebrowania jubileuszu zaplanowaliśmy wiele wydarzeń, które mają na celu nie tylko przybliżenie historii i znaczenia tego niezwykłego miejsca na kulturalnej mapie Krakowa, ale i szeroką promocję osiągnięć Galerii i prezentowanej w niej sztuki współczesnej. Chcemy dotrzeć do różnych grup odbiorców i dostarczyć naszym gościom wielu okazji do spotkań ze sztuką” – mówi Delfina Jałowik, dyrektorka Bunkra Sztuki.

W ramach obchodów jubileuszu Galerii ogłoszony został konkurs na zaprojektowanie logotypu, który będzie sygnował wszystkie wydarzenia organizowane w roku jubileuszowym. Spośród nadesłanych 70 prac komisja konkursowa wybrała projekt Barnaby Pereplęysia – absolwenta Wydziału Projektowania Produktu Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Logotyp ma na celu oddanie charakteru i wyjątkowości tego szczególnego roku, a jego nowoczesna forma będzie stanowiła integralną część działań promujących Galerię przez cały rok.

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ BUNKRA SZTUKI – NOWA INICJATYWA NA RZECZ PROMOCJI SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ

Z początkiem roku swoją działalność zainaugurowało Towarzystwo Przyjaciół Bunkra Sztuki – nowe stowarzyszenie zrzeszające pasjonatów sztuki współczesnej. Celem Towarzystwa jest wspieranie działalności Galerii Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki oraz aktywne angażowanie się w promocję polskiej sztuki i artystów, a także w popularyzację wiedzy o sztuce współczesnej. Towarzystwo przyjęło formę stowarzyszenia, które angażuje swoich członków w działania na rzecz Bunkra Sztuki, wspierając szerzenie kultury i edukację artystyczną. Misją Towarzystwa jest promowanie wydarzeń, wystaw oraz projektów artystycznych, a także wspieranie działań związanych z ochroną dóbr kultury i dziedzictwa narodowego. Członkowie Towarzystwa będą mogli aktywnie uczestniczyć w życiu artystycznym i kulturalnym, organizując i wspierając liczne inicjatywy związane z działalnością Galerii, a także mając możliwość bezpośredniego kontaktu z artystami, kuratorami i miłośnikami sztuki. „Jesteśmy przekonani, że Towarzystwo Przyjaciół Bunkra Sztuki stanie się ważnym ogniwem w rozwoju współczesnej sztuki w Polsce, łącząc pasjonatów kultury i wspierając kreatywne przedsięwzięcia.

Zachęcamy wszystkich miłośników sztuki do wstąpienia w szeregi Towarzystwa i aktywnego udziału w naszych działaniach” – mówi Ewa Jodłowska, prezeska stowarzyszenia.

PROGRAM WYSTAWIENNICZY W 2025 ROKU

W 2025 roku Galeria przygotuje pięć nowych wystaw. „Naszym celem będzie pokazanie wielogłosu sztuki współczesnej z naciskiem na scenę krakowską, ukazaną w kontekście sztuki ogólnopolskiej i światowej” – wyjaśnia Agnieszka Sachar, kierowniczka Działu Wystaw i Kolekcji Bunkra Sztuki.

W styczniu otwarte zostaną dwie ekspozycje indywidualne poświęcone krakowskim twórczyniom: Marcie Antoniak i Justynie Smoleń. W kwietniu i maju zorganizowane z kolei zostaną dwie wystawy zbiorowe. Pierwsza poświęcona będzie komiksowi i jego związkom ze sztuką współczesną, druga stanowić będzie prezentację prac polskich artystek i artystów na tle dzieł twórczyń i twórców z krajów należących do Inicjatywy Trójmorza.

W związku tegorocznym jubileuszem 60-lecia działania galerii przy placu Szczepańskim 3a oraz 30-lecia nadania jej nazwy Galeria Sztuki Współczesnej „Bunkier Sztuki” w sposób szczególny prezentowana i promowana będzie Kolekcja Bunkra Sztuki. Odwiedzający będą mogli zobaczyć wybrane prace ze zbiorów Bunkra Sztuki podczas specjalnych pokazów. We wrześniu, w ramach obchodów jubileuszu, zrealizowana zostanie duża, trzyczęściowa wystawa poświęcona Bunkrowi Sztuki i jego Kolekcji.

Wystawom towarzyszyć będzie bogaty program edukacyjny skierowany do różnych grup odbiorców (dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów) oraz wiele wydarzeń towarzyszących promujących i popularyzujących sztukę współczesną.

Marta Antoniak *Cząstki elementarne*

Czas trwania: 29 stycznia – 13 kwietnia 2025

Kuratorka: Małgorzata Jędrzejczyk

Prace Marty Antoniak wchłaniają skrawki świata rzeczywistego – motywy (pop)kulturowe, formy i materię. Artystka przygląda się rzeczom i śledzi ich wędrówki. Eksploruje przenikanie się materiałów, form i sensów, pozwala wymieszać się wspomnieniom, bezpośrednim doświadczeniom i wyobraźni zapośredniczonej przez świat komiksów, filmów animowanych, teledysków, dziecięcych zabawek czy czasopism młodzieżowych.

Marta Antoniak tworzy wielowarstwowe światy, w których kicz i rytuały popkultury stają się narzędziami krytycznego myślenia, a na osobiste skrawki pamięci nakładają się klisze kulturowe i kody wizualne.

W obrazach, instalacjach, rysunkach, kolażach i rzeźbach Marta Antoniak mapuje odchylenia oraz deformacje form i znaczeń, koncentrując się na przedmiotach, rozumianych jako osady po zdarzeniach. W jej sztuce techniki artystyczne splatają się ze światem materiałów i motywów pochodzących spoza pola sztuki. Na wystawie zostaną zaprezentowane obrazy oraz realizacje przestrzenne pochodzące z różnych etapów twórczości artystki, w tym dwa nowe cykle malarskie.

Justyna Smoleń *Krucze sny***Czas trwania:** 29 stycznia – 13 kwietnia 2025**Kuratorka:** Michalina Sablik

Krucze sny to przekrojowa indywidualna wystawa Justyny Smoleń, artystki młodego pokolenia z Krakowa, obejmująca obiekty, rzeźby i instalacje powstałe w ostatnich pięciu latach oraz premierowe projekty.

Bibeloty, destrukty, potłuczone naczynia i figurki oraz muszelki przechowywane na pamiątkę, a także okazjonalne kufle, ordery i jubileuszowe trofea – to materiały, z którymi Justyna Smoleń pracuje w cyklach kolaży i ceramicznych obiektów, tworzonych od 2018 roku. Artystka wykorzystuje te przedmioty, by krytycznie przyglądać się naszym fantazmatom – mentalnym konstrukcjom, które w psychoanalizie są rozumiane jako projekcje pragnień, lęków i nieświadomych treści.

Poprzez codzienne artefakty Justyna Smoleń bada historyczne i współczesne fantazmaty, które w kulturze i sztuce (także użytkowej) przybierają formę wyidealizowanych obrazów miłości, sukcesu czy narodowej tożsamości. Artystka przygląda się figurkom powstałym w krajach komunistycznych w czasach transformacji, gdy szarą rzeczywistość i monotonię meblościanek urozmaicały wizerunki baletnic, egzotycznych zwierząt czy sielankowej miłości. Z porcelanowych destruktyw – na zasadzie gry skojarzeń i zabawy – tworzy hybrydyczne, groteskowe formy, które w krytyczny sposób odnoszą się do sentymentalnych wyobrażeń o romantycznych relacjach międzyludzkich i międzygatunkowych, konsumpcjonizmu oraz podejścia do ciała i płci. Natomiast w cyklu *Lawa*, pełnym organicznych form połączonych z ciężką kamionkową ceramiką, artystka przygląda się bulgoczącym, mrocznym stronom narodowej podświadomości, badając wątki związane z sarmatyzmem i kulturą jarmarczno-ludową. Figury praśnych krasnali, rubasznych harnasiów, górników czy scen polowań służą jej do dekonstruowania narodowych, patriarchalnych mitów. Wystawa *Krucze sny* ukazuje napięcie między powracającymi reakcyjnymi ideami a próbami ich przeobrażenia i płynnego kreowania nowych wizji rzeczywistości.

WYSTAWY ZBIOROWE**Tytuł roboczy:** *Komiks a sztuka współczesna***Czas trwania:** 30 kwietnia – 31 sierpnia 2025**Artyści:** m.in. Ryszard Dąbrowski, Pola Dwurnik, Jacek Fraś, Anna Gosławska-Lipińska, Anna Hoffmann, Franciszek Kostrzewski, Jan Koza, Zbigniew Lengren, Bartosz Minkiewicz, Sławomir Mrozek, Agata Nowicka, Dariusz Palinowski, Marek Raczkowski, Michał Rzecznik, Wilhelm Sasnal, Jacek Świdziński, Krystyna Wójcik, Olga Wróbel**Kurator:** Artur Wabik

Wystawa będzie prezentacją najważniejszych zjawisk we współczesnym polskim komiksie oraz ich genezy. Zostanie podzielona na trzy spletające się ze sobą narracje.

Pierwsza będzie dotyczyć odwzorowania rzeczywistości społecznej w komiksie. W celu pokazania podobieństw i różnic na przestrzeni dziejów zestawione zostaną ze sobą prace o podobnej treści, pochodzące z różnych epok – od połowy XIX wieku do czasów współczesnych. Druga narracja związana będzie z trwającą już dwie dekady zmianą paradygmatu dotyczącego miejsca i roli kobiet w komiksie polskim. Zaprezentowane zostaną tu sylwetki zapomnianych artystek tworzących komiksy w okresie PRL (Anna Hoffmann, Krystyna Wójcik, Anna Gosławska-Lipińska itd.) oraz w okresie transformacji ustrojowej. Trzecia poświęcona będzie relacjom komiksu i władzy. Pokazane zostaną przykłady komiksów o charakterze propagandowym, agitacyjnym i reklamowym z różnych epok – od dwudziestolecia międzywojennego, poprzez okres okupacji, po PRL i III RP (m.in. komiksy wydawane w latach 90. XX wieku przez partie polityczne).

Tytuł roboczy: *Wystawa porezydencyjna w Bunkrze Sztuki realizowana w ramach Festiwalu Trójmorza*

Czas trwania: 14 maja – 31 sierpnia 2025

Wstępna lista artystów: Ričardas Bartkevičius, Pavla Beranová, Uršula Berlot Pompe, Gözde Ju, Vaiva Jucevičiūtė-Bartkevičienė, Ciprian Mureșan, Hanna Norrna, Kristoffer Ørum, Anna Pichura, Wendelin Pressl, Ala Savashevich, Yaryna Shumska, Erik Sikora, Dimitar Shopov, Jiří Suchánek, Rita Süveges, Kleopatra Tsali

Kuratorki: Kata Balázs-Miklós, Weronika Plińska, Agnieszka Sachar

Wystawa organizowana w ramach Festiwalu Trójmorza, którego tematem są różne modele sprawiedliwego rozwoju widziane z perspektywy artystek i artystów. Każdy z 12 krajów Inicjatywy Trójmorza będzie mieć swoją artystyczną reprezentację. Dodatkowo pokazane dzieła z Turcji oraz Danii.

Centralnym tematem ekspozycji będzie namysł nad pojęciem kreatywności w wymiarze społecznym. Czy sztuka może być sposobem na przewidywanie i prototypowanie rozwiązań, które staną się odpowiedzią na najważniejsze wyzwania dzisiejszego świata? Jakie warunki muszą zostać spełnione, aby innowacje przysłużyły się realnej zmianie społecznej?

Wśród zagadnień poruszanych w ramach wystawy znajdują się między innymi: zagrożenia wynikające z wykorzystania sztucznej inteligencji jako narzędzia kontroli społecznej, zapobieganie zmianom klimatycznym, eliminacja nierówności społecznych, ochrona dziedzictwa kulturowego lokalnych społeczności, walka z dezinformacją i zapewnienie równego dostępu do informacji.

Współtwórcami wystawy będą artyści i kuratorzy wytypowani przez instytucje partnerskie: National Museum of Contemporary Art MNAC w Bukareszcie (Rumunia), Slovak National Gallery w Bratysławie (Słowacja), Olomouc Museum of Art – Central European Forum w Ołomuńcu (Czechy), acb Gallery w Budapeszcie (Węgry), < rotor > Center for Contemporary Art w Grazu (Austria), AICA Bulgaria, Art Affairs and Documents w Sofii (Bułgaria), Lviv National Academy of Arts (Ukraina), Vytautas Magnus University, Vilnius / Kaunas (Litwa) oraz Vilnius Academy of Arts (VDA) (Litwa), Athens School of Fine Arts w Atenach (Grecja), Muzeum Wolnej Białorusi w Warszawie (Polska), UKEN w Krakowie (Polska), AICA International.

Tytuł roboczy: *Bunkier 60/30. Wystawy jubileuszowe*

Czas trwania: 24 września 2025 – 4 stycznia 2026

Kuratorzy: Marta Lisok, Marta Anna Raczek-Karcz, Agnieszka Sachar

WYSTAWA GŁÓWNA

Tematem przewodnim wystawy będzie ruch jako medium. Punktem wyjścia staną się wybrane przez kuratorki dzieła z Kolekcji, którym nadane zostanie nowe życie. Zaangażowanie kilkorga twórców współczesnych pozwoli – dosłownie lub metaforycznie – wprawić te prace w ruch.

Prace stworzone przez zaproszone artystki i artystów w odpowiedzi na znajdujące się w zbiorach Bunkra dzieła będą koncentrować się wokół zagadnień dotyczących znaczenia ciała jako narzędzia badania przestrzeni i dynamiki percepcji, ze szczególnym naciskiem położonym na zmysły słuchu, węchu i dotyku.

Wstępna lista artystek i artystów: Karolina Breguła, Oskar Dawicki, Monika Drożyńska, Maurycy Gomulicki, Karolina Grzywnowicz, Kornel Janczy, Kamil Kukła, Cecylia Malik, Nadia Markiewicz, Angelika Markul, Monika Niwelińska, Joanna Pawlik, Józef Robakowski, Wilhelm Sasnal, Jadwiga Sawicka, Konrad Smoleński, Magdalena Starska, Krzysztof Wodiczko, Jakub Woynarowski, Jaśmina Wójcik

WYSTAWA HISTORYCZNA

Ekspozycja poświęcona historii Bunkra Sztuki – miejsca, które na przestrzeni lat stało się symbolem dialogu, współpracy i integracji lokalnego środowiska artystycznego. Będzie podróżą przez dekady działalności Galerii, która stała się przestrzenią wymiany myśli, pomysłów i wartości. Pokażemy różnorodne materiały archiwalne, fotografie i nagrania dźwiękowe tworzące bogaty obraz przeszłości miejsca. Na ekspozycji znajdą się między innymi wybrane zdjęcia z archiwum Jacka Marii Stokłosa, związanego ze środowiskiem krakowskiej Galerii Krzysztofora, wytrwałego dokumentalisty krakowskiego artworldu. „Nie chcemy opowiadać o Bunkrze jako o budynku, ale o ludziach, którzy tę instytucję tworzyli. Naszym celem jest wspólne spojrzenie w przeszłość i zastanowienie się nad przyszłością Galerii jako przestrzeni spotkań i dialogu” – mówi Magdalena Ujma, kuratorka części historycznej wystawy jubileuszowej.

WYSTAWA GRAFIK (tytuł roboczy: „Graficzenie – ćwiczenia z grafiki polskiej i światowej”)

Grafika artystyczna i krakowskie BWA są rodzeństwem nierozdzielalnym, niemal bliźniaczym. Galeria otworzyła swoje podwoje w 1965 roku, a już w 1966 roku ugościła w swoich wnętrzach pierwsze Międzynarodowe Biennale Grafiki – największy pokaz sztuki światowej, jaki się w latach sześćdziesiątych wydarzył w Krakowie. Zagościły wówczas u stóp Wawelu prace Pierre’a Alechinsky’ego, Antonia Berniego (laureat Nagrody Głównej w kategorii grafika i rysunek na Biennale w Wenecji w 1962 roku, za serię grafik opowiadających o dziejach Juanito Laguny), Kumiego Sugaia, Victora Vasarelya, Davida Hockneya czy Albina Brunovsky’ego. Przez następne sześćdziesiąt lat międzynarodowy konkurs graficzny był stałym gościem galerii, a efektem jego obecności w jej ścianach jest kolekcja znakomitych grafik stanowiąca część aktualnych zbiorów Galerii Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki.

Jubileusz 60-lecia Bunkra Sztuki jest znakomitą okazją do zaprezentowania części prac należących do tego zbioru. Wystawa została zaplanowana jako podróż w czasie. Dzięki sztuce graficznej odbiorcy będą mogli przenieść się w świat estetyki lat 60. i 70. XX wieku, czyli okresu największych triumfów święconych przez to medium artystyczne na arenie międzynarodowej. Kuratorką wystawy będzie Marta Anna Raczek-Karcz.

ZMYSŁOZBIÓR – nowe zabawki edukacyjne w Stacji Kreacji

ZMYSŁOZBIÓR to projekt skierowany do najmłodszych użytkowników Galerii Bunkier Sztuki. To jednocześnie nowa odsłona Stacji Kreacji, w której na czas trwania wystaw Marty Antoniak i Justyny Smoleń zagospodszą ABSTRAKTOFORY, FORMOZWIERZE i SKŁADAKI. Pod tymi intrygującymi nazwami kryją się kreatywne sensoryczne pomoce edukacyjne, do powstania których inspiracją stała się twórczość artystek oraz technika kolażu interpretowana przez każdą z nich w oryginalny, indywidualny sposób.

Autorskie formy 2 i 3D mają za zadanie pomóc dzieciom w odkrywaniu sztuki (zwłaszcza w kontekście trwających wystaw). Zabawki pogłębiają doświadczenia z wystaw poprzez formę, kolor, fakturę, kształty i abstrakcję, wpływając tym samym na ich lepsze zrozumienie. Ponadto zachęcają do kreowania, twórczego myślenia, pobudzają wyobraźnię i pozwalają na przekształcenie doświadczenia wystaw w dwu- lub trójwymiarowe formy. ZMYSŁOZBIÓR zaprasza do podróży przez rozmaite formy, kształty i historie, które dzieci mogą wciążyć na nowo stworzyć, odkrywać, dopowiadać.

Autorami projektu są wykładowcy Instytutu Sztuki i Designu, Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, będący jednocześnie czynnymi zawodowo projektantami reprezentującymi szeroko rozumianą dziedzinę designu: dr Anna Zabdyrska, dr Anna Węgrzyniak, dr Katarzyna Cichecka, dr Monika Natkaniec-Papp, dr Lech Kolasiński, dr Marcin Nowak.

Stacja Kreacja to rodzaj bawialni sztuki współczesnej. Miejsce, w którym dzieci pod opieką mogą spędzić czas, odpocząć, pobawić się, poczytać i porysować. W roku 2024 w Stacji Kreacji pojawiły się zabawki sensoryczne, które w ramach współpracy z Galerią zaprojektowały studentki Uniwersytetu Edukacji Narodowej w Krakowie. Wystrój przestrzeni zmienia się wraz z każdą kolejną wystawą w Galerii. W tym roku za koncepcję projektów odpowiada dr Monika Natkaniec-Papp z Instytutu Sztuki i Designu, Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, która wraz z zespołem stworzyła autorską przestrzeń dla najmłodszych, dostosowaną do aktualnego programu instytucji.